

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att tillämpningsområdet i fråga om lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare ändras så att en lantbruksföretagares arbetsresa eller en färd under vilken ärenden uträttas skall omfattas av det lagstadgade skyddet för arbetsskador endast i sådana fall där färden anknyter till lantbruksföretagarens lantbruksföretagararbete. Det föreslås dessutom att det lagstadgade skyddet för arbetsskador inte längre skall gälla byggnadsarbeten på en bostadsbyggnad och inte heller arbeten som hör till det ordinarie kosthållet. Vidare föreslås att bestämmelsen i lagen om olycksfallsförsäkring angående ersättning för inkomstbortfall under tiden för fysikalisk vård inte längre skall tillämpas

i olycksfallsförsäkringen för lantbruksföretagare.

Propositionen beräknas i ett balanserat läge sänka de totala kostnaderna för olycksfallsförsäkringssystemet för lantbruksföretagare med knappt 10 miljoner mark om året och statens direkta kostnader för lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringssystem med ca tre miljoner mark.

Propositionen ansluter sig till regeringsprogrammets mål att utveckla socialskyddssystemen för lantbruksföretagare och företagare bl.a. genom en höjning av självriskandelarna. Propositionen avses bli behandlad i samband med budgetpropositionen för 1998.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 1998.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Nuläge

Enligt 6 § 2 mom. lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981) har en lantbruksföretagare rätt att få ersättning för en arbetsskada som drabbat honom i hans lantbruksföretagararbete eller under förhållanden som härflyter av detta. Genom bestämmelsen i 3 § 3 mom. lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare har lagens tillämpningsområde utsträckt att gälla utanför det egentliga lantbruksföretagararbetet så att det också avser byggnadsarbete på en bostadsbyggnad som finns på brukningsenheten samt sådant arbete som hör till det ordinarie kosthållet i lantbruksföretaget och som lantbruksföretagaren utför i ett lantbruksföretag.

Lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare innehåller ingen närmare definition på vad som avses med förhållanden som härflyter av lantbruksföretagararbete. Gränserna har i praktiken dragits utgående från de beslut som fattats i olika fall. När det gäller ersättningarna har det uppstått särskilda problem när man har försökt avgöra huruvida arbetsresor och resor under vilka ärenden uträttas skall omfattas av ersättningssystemet. Man har försökt fastslå gränserna för när ersättningar skall betalas genom att på lantbruksföretagare tillämpa samma principer som har tillämpats i motsvarande situationer inom olycksfallsförsäkringen för arbetstagare. Det här har likväl lett till att olycksfallsförsäkringen för lantbruksföretagare har ersatt också sådana skador såsom arbetsskador som har föga anknytning till den egentliga lantbruksföretagarverksamheten.

Vanligen bor lantbruksföretagaren på sitt företag. Färden till arbetsplatsen kan vara synnerligen kort och i allmänhet görs sådana färder mellan bostaden och arbetsplatsen flera gånger under arbetsdagen. I ersättningspraxis har alla färder mellan bostaden och arbetsplatsen betraktats som arbetsresor. Också t.ex. en sådan färd som en skogsägare som bor inne i staden gör från sin bostad till skogstomten har betraktats som arbetsresa, fastän det med beaktande av situationen som

helhet ofta finns också andra orsaker till resan än sådana som hänför sig till arbetet.

Lantbruksföretagaren sköter ofta ärenden i anslutning till företaget utanför detta, t.ex. då han besöker affärer, bank eller myndigheter. Tidsmässigt och sakligt har dessa resor ofta ett ringa samband med det egentliga lantbruksföretagararbetet och under resorna uträttas många gånger också andra ärenden än sådana som har att göra med företaget. Det har därför varit svårt att i ersättningspraxis fastställa allmängiltiga gränser för när en resa skall anses ha blivit gjord på grund av lantbruksföretagararbetet.

Enligt 9 § 1 mom. lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare betalas i olycksfallsförsäkringssystemet för lantbruksföretagare samma ersättningar som i olycksfallsförsäkringssystemet för arbetstagare. Enligt 14 § 1 mom. 1 punkten och 17 a § lagen om olycksfallsförsäkring (604/1948) skall arbetstagaren, om han är förhindrad att utföra arbete under tiden för fysikalisk vård som ingår i sjukvård eller rehabilitering som ges på grund av olycksfall i arbete, ersättas för inkomstbortfall för högst 30 dagar per kalenderår. I ersättning betalas det belopp som arbetstagaren skulle ha fått som lön eller motsvarande förtjänst för tiden för fysikalisk vård och vårdresa. Ersättning betalas inte för sådana dagar för vilka arbetstagaren får dagpenning på grund av olycksfall i arbete eller olycksfallspension till fullt belopp.

Också lantbruksföretagarna har betalats ersättning för den tid då de får fysikalisk behandling. I praktiken kan lantbruksföretagarna ändå för det mesta ordna behandlingstiderna och sina egna arbeten så att det för deras del jämfört med löntagare är svårare att beräkna hur stort det verkliga inkomstbortfallet av vårdbesöken blir.

Enligt 15 § lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare deltar staten och lantbruksföretagarna i finansieringen av lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkring så att den direkta andelen för vardera är 33,8 % av totalkostnaderna för försäkringen, dock så att till lantbruksföretagarnas försäkringspremieandel skall fogas en procentsats motsvarande den andel av alla försäkringars sammanlagda arbetsinkomster som utgörs av de i lagens 21 § 1 mom. avsedda frivilliga grundförsäkringarnas sammanlagda arbetsin-

komster och så att motsvarande procentsats dras av från statens andel. Dessutom deltar staten indirekt i kostnaderna för grundskyddsandelen i lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkring genom finansiering enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969), folkpensionslagen (347/1956), sjukförsäkringslagen (364/1963) och familjepensionslagen (38/1969). Grundskyddsandelen utgör 32,4 % av totalkostnaderna.

Enligt regeringsprogrammet skall socialskyddssystemen för lantbruksföretagare och företagare utvecklas bl.a. genom att självriskandelarna höjs. Det föreslås därför att tillämpningsområdet i fråga om olycksfallsförsäkringen för lantbruksföretagare skall revideras så, att endast sådana arbetsskador ersätts som klart uppstår i det egentliga lantbruksföretagararbetet eller under arbetsförhållanden med direkt anknytning till detta. Det är också ändamålsenligt att staten via systemets ersättningar deltar endast i ersätandet av ett sådant inkomstbortfall som grundar sig på en klart fastslagen förlust.

1.2. Föreslagna ändringar

Med stöd av det ovan anförda föreslås att lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare ändras så att lagen inte längre tillämpas på sådana byggnadsarbeten på en bostadsbyggnad som finns på brukningsenheten vilka inte direkt hör till det egentliga lantbruksföretagararbetet, och inte heller på arbeten som utförs i lantbruksföretagets kosthåll. Det föreslås att denna ändring genomförs genom upphävande av 3 § 3 mom. lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare.

Det föreslås vidare att uttrycket förhållande som härflyter av lantbruksföretagararbete skall preciseras så att därmed avses endast sådana av lantbruksföretagaren gjorda arbetsresor eller färder under vilka ärenden uträttas som har ett samband med lantbruksföretagararbetet. Det föreslås att en bestämmelse om detta intas i 6 § 2 mom. lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare. Också i 6 § 3 mom. görs en ändring som motsvarar begränsningen i fråga om tillämpningsområdet.

Avsikten är att ersättning skall betalas endast för sådana färder mellan bostaden och arbetsplatsen som hänför sig till arbetet. De resor mellan bostaden och lägenheten som görs av en person som bor utanför lägenhe-

ten och bedriver lantbruksföretagarverksamheten närmast som en hobby skall inte betraktas som arbetsresor.

Det föreslås att en färd under vilken ärenden uträttas skall anses ha ett samband med lantbruksföretagararbetet, om resan tidsmässigt och i sak har fast anknytning till någon arbetsprestation. Ett exempel på en sådan resa är när lantbruksföretagaren mitt under arbetet blir tvungen att hämta någon anordning eller något tillbehör som behövs för att arbetet skall kunna fortsätta. Resor för transport av lantbruksföretagets produkter och på motsvarande sätt resor för anskaffning av insatsvaror som är nödvändiga för att företagaverksamheten skall kunna bedrivas omfattas fortsättningsvis av ersättningskyddet. I dessa fall är det fråga om det egentliga lantbruksföretagararbetet.

Det föreslås dessutom att bestämmelserna i lagen om olycksfallsförsäkring angående ersättning för inkomstbortfall under tiden för fysikalisk vård inte skall tillämpas inom olycksfallsförsäkringssystemet för lantbruksföretagare. En ändring som avser detta föreslås i 9 § 1 mom. lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare.

2. Propositionens verkningar

2.1. Ekonomiska verkningar

Med beaktande av att staten inte deltar i kostnaderna för lantbruksföretagarnas frivilliga olycksfallsförsäkring skulle statens direkta finansieringsandel 1998 uppskattningsvis bli 31,2 % och lantbruksföretagarnas andel 36,4 % av de totala kostnaderna för lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkring. De totala kostnaderna uppskattas utan propositionens verkningar stiga till ca 180 milj. mk. Statens indirekta kostnadsandel, som utgörs av grundskyddsandelen, uppskattas 1998 uppgå till ca 8 % av de totala kostnaderna.

Till följd av propositionen beräknas de totala kostnaderna för lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringssystem i ett balanserat läge sjunka med knappt 10 milj. mk om året. Kostnadsminskningen innebär en direkt besparing på ca 3 milj. mk för staten. Statens indirekta kostnad som uppstått via grundskyddsandelen kommer i fortsättningen att kanaliseras via kostnaderna för det allmänna socialskyddet. Den andel som skall

täckas med lantbruksföretagarnas obligatoriska försäkringspremie sjunker med lite över 3 milj. mk om året.

2.2. Propositionens övriga verkningar

Genom de ovan föreslagna lagändringarna blir lagstiftningen om lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkring tydligare, så att det av lagen klart framgår för vilka förmåner statligt stöd betalas.

Enligt propositionen överförs en del av lantbruksföretagarens verksamhet, som hittills har hört till arbetsolycksfallsförsäkringens tillämpningsområde, till fritidsverksamhet med hänsyn till lantbruksföretagarnas lagstadgade olycksfallsförsäkring. Alla de lantbruksföretagare som omfattas av skyddet för olycksfall i arbete kan, om de så önskar, trygga också sin fritid genom att ta en sådan frivillig olycksfallsförsäkring för fritiden som avses i lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare. För närvarande har ungefär hälften av lantbruksföretagarna en sådan försäkring.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet och i beredningen har deltagit representanter för lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. Under beredningens gång hördes Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC, Maaseutukeskusten Liitto, pensionsskyddscentralen, Arbetspensionsanstalternas Förbund, Industrins och

Arbetsgivarnas Centralförbund, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC, Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund och Företagarna i Finland. Propositionen grundar sig på den mellanrapport som överlämnades den 5 juni 1997 av en arbetsgrupp tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet den 6 november 1995. Arbetsgruppen hade i uppgift att utreda på vilket sätt lantbruksföretagarnas socialskyddssystem kan utvecklas så att man kan uppnå de besparingar som avses i regeringsprogrammets tilläggsprotokoll, dock så att effektiviteten och kontinuiteten i fråga om systemet samtidigt bibehålls.

4. Lagstiftningsordning

Förslaget innehåller inga ändringar i fråga om de förmåner som för närvarande betalas och inte heller för övrigt görs några sådana ändringar som skulle försvaga den grundläggande utkomst som avses i 15 a § 2 mom. regeringsformen. Lagförslaget kan därför behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

5. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1998. Lagen tillämpas på fysikalisk behandling som ges efter det att lagen trätt i kraft, oberoende av vid vilken tidpunkt arbetsskadan inträffat. Avsikten är således att lagen till övriga delar skall tillämpas på arbetsskador som inträffat den 1 januari 1998 eller senare.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 23 december 1981 om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981) 3 § 3 mom., sådant det lyder i lag 977/1993, samt *ändras* 6 § 2 och 3 mom. samt 9 § 1 mom., sådant det sistnämnda lyder i lag 1206/1996, som följer:

6 §

Med olycksfall i arbete avses olycksfall som med orsakande av skada eller sjukdom har drabbat en lantbruksföretagare i lantbruksföretagararbetet eller under förhållanden som härflyter av detta. Såsom olycksfall i arbete ersätts dock inte olycksfall som skett under färd från bostaden till arbetsplatsen eller i motsatt riktning, eller olycksfall som skett under en färd då ärenden utträttats, om inte färden har haft ett samband med lantbruksföretagarens lantbruksföretagararbete.

En skada som lantbruksföretagaren ådrar sig i lantbruksföretagararbete som avses i 2 mom. eller under förhållanden som härflyter av detta kan, i enlighet med vad som bestäms i förordning med stöd av 4 § 2 mom. lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948), när den uppkommit under en kortare, högst ett dygn lång tid och inte ersätts som yrkessjukdom, anses vara orsakad av olycksfall i arbetet.

9 §

I fråga om sökande av ersättning, ersättningskyldighet, ersättning, handläggning av

ersättningsärenden, förande av ersättningstagares talan, underställning av olycksfallsförsäkringsanstaltens beslut, deltagande i kostnaderna för olycksfallsnämndens verksamhet, sökande av ändring i olycksfallsförsäkringsanstaltens beslut och i debitering av försäkringspremie, olycksfallsförsäkringsanstaltens regressrätt samt delgivningskyldighet gäller, om inte något annat följer av denna lag, vad som föreskrivs i lagen om olycksfallsförsäkring, yrkessjukdomslagen och lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991). Vad dessa lagar föreskriver om arbetstagare och försäkringsanstalt tillämpas på motsvarande sätt på lantbruksföretagare och lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt. I ärenden som avses i denna lag tillämpas dock inte vad som bestäms i 14 § 1 mom. 1 punkten och 17 a § lagen om olycksfallsförsäkring i fråga om ersättning för inkomstbortfall som uppkommit på grund av fysikalisk behandling eller vad som bestäms i nämnda lags 30 b § och 41 b § 2 och 4—6 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

Denna lag tillämpas, oberoende när arbetsskadan har inträffat, på fysikalisk behandling som ges efter att denna lag trätt i kraft.

Helsingfors den 24 oktober 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Social- och hälsovårdsminister
Sinikka Mönkäre

Lag

om ändring av lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 23 december 1981 om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981) 3 § 3 mom., sådant det lyder i lag 977/1993, samt
ändras 6 § 2 och 3 mom. samt 9 § 1 mom., sådant det sistnämnda lyder i lag 1206/1996, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Såsom lantbruksarbete anses även byggnadsarbete på en bostadsbyggnad som finns på brukningsenheten samt sådan arbete som hör till det ordinarie kosthållet i lantbruksföretagaret och som lantbruksföretagaren utför i ett lantbruksföretag.

 (3 mom. upphävs)

6 §

 Med olycksfall i arbete avses olycksfall som med förorsakande av skada eller sjukdom drabbat lantbruksföretagare i hans lantbruksföretagararbete eller under förhållanden som härflyter av detta.

Lantbruksföretagararbete eller under förhållanden som härflyter av sådant erhållen skada som uppkommit under en kortare, högst ett dygn lång tid som inte ersätts såsom yrkessjukdom kan, i enlighet med vad i en med stöd av 4 § 2 mom. lagen om olycksfallsförsäkring (608/48) given förordning stadgas, anses vara förorsakad av olycksfall i arbete.

 Med olycksfall i arbete avses olycksfall som med orsakande av skada eller sjukdom har drabbat en lantbruksföretagare i lantbruksföretagararbetet eller under förhållanden som härflyter av detta. *Såsom olycksfall i arbete ersätts dock inte olycksfall som skett under färd från bostaden till arbetsplatsen eller i motsatt riktning, eller olycksfall som skett under en färd då ärenden uträttats, om inte färden har haft ett samband med lantbruksföretagarens lantbruksföretagararbete.*

En skada som lantbruksföretagaren ådrar sig i lantbruksföretagararbete som avses i 2 mom. eller under förhållanden som härflyter av detta kan, i enlighet med vad som bestäms i förordning med stöd av 4 § 2 mom. lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948), när den uppkommit under en kortare, högst ett dygn lång tid och inte ersätts som yrkessjukdom, anses vara orsakad av olycksfall i arbetet.

Gällande lydelse

9 §

Om sökande av ersättning, ersättnings-skyldighet, ersättning, handläggning av ersättningsärenden, förande av ersättningstaga-res talan, underställning av olycksfallsför-säkringsanstaltens beslut, deltagande i kost-naderna för olycksfallsnämndens verksam-het, sökande av ändring i olycksfallsförsäk-ringsanstaltens beslut och i debitering av försäkringspremie, olycksfallsförsäk-ringsanstalten regressrätt samt delgivnings-skyldighet gäller, om inte något annat följer av denna lag, vad som föreskrivs i lagen om olycksfallsförsäkring, yrkessjukdomslagen och lagen om rehabilitering som ersätts en-ligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/91). Vad dessa lagar föreskriver om arbetstagare och försäkringsanstalt tillämpas på motsva-rande sätt på lantbruksföretagare och lant-bruksföretagarnas olycksfallsförsäk-ringsanstalt. I ärenden som avses i denna lag tillämpas dock inte 30 b § och 41 b § 2 mom. och 4—6 mom. lagen om olycksfalls-försäkring.

Föreslagen lydelse

9 §

I fråga om sökande av ersättning, ersätt-ningsskyldighet, ersättning, handlägg-ning av ersättningsärenden, förande av ersättningstaga-res talan, underställning av olycksfallsförsäkringsanstaltens beslut, deltagande i kostnaderna för olycksfallsnämndens verksamhet, sökande av ändring i olycksfallsförsäkringsanstaltens beslut och i debitering av försäkringspremie, olycksfalls-försäkringsanstaltens regressrätt samt delgiv-ningskyldighet gäller, om inte något annat följer av denna lag, vad som föreskrivs i lagen om olycksfallsförsäkring, yrkessjuk-domslagen och lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991). Vad dessa lagar föreskriver om arbetstagare och försäkringsanstalt tillämpas på motsvarande sätt på lantbruksföretagare och lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäk-ringsanstalt. I ärenden som avses i denna lag tillämpas dock inte *vad som bestäms i 14 § 1 mom. 1 punkten och 17 a § lagen om olycksfallsförsäkring i fråga om ersättning för inkomstbortfall som uppkommit på grund av fysikalisk behandling eller vad som bestäms i nämnda lags 30 b § och 41 b § 2 och 4—6 mom.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

Denna lag tillämpas, oberoende när arbetsskadan har inträffat, på fysikalisk vård som ges efter att denna lag trätt i kraft.

